

ДО ПИТАННЯ ГРАМАТИЧНИХ КЛАСІВ СЛІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Анотація. У статті проаналізовано провідні підходи до виокремлення граматичних класів слів в англійській мові та запропоновано узагальнену типологію з подальшим виокремленням 5 основних класифікацій, а саме: модифікованої грецької, модифікованої латинської, змішаної грецько-латинської, авторських класифікацій західних лінгвістів та російських (радянських) лінгвістів. Два останні підходи мають власні розгалужені парадигми.

Ключові слова: частини мови, класи слів, лексичні слова, функціональні слова.

Аннотация. В статье проанализировано ведущие подходы к выделению грамматических классов слов в английском языке и предложено обобщённую типологию с последующим различением 5 основных классификаций, именно: модифицированная греческая, модифицированная латинская, смешанная греческо-латинская, авторские классификации западных лингвистов и российских (советских) лингвистов. Два последние подходы имеют собственные разветвлённые парадигмы.

Ключевые слова: части речи, классы слов, лексические слова, функциональные слова.

Summary. The article focuses on the leading approaches to the classifications of the word classes in the English language and a generalized typology with a subsequent distinction of 5 major classifications, namely: Latin and Greek modified, hybrid Greek and Latin, the Western linguists' and the Russian (Soviet) linguists' classifications. All modern approaches are based on the Greek and Latin classical typologies. Plato, Aristotle, and representatives of the Stoic school were the first to establish the classifications and single out the main parts of speech, viz: a noun, verb, conjunction, pronoun, an article, and adverb. Later modifications were proposed by Dionysius and the Alexandrian school in Ancient Greece and by Varro and Priscianus. Main classifications of the Middle Ages were based on Priscianus' approach and only in the 2nd half of the 18th century key processes and changes into the system were introduced. Thereafter, 5 leading approaches to the parts of speech classifications have been defined.

Key words: parts of speech, classes of words, lexical words, functional words.

Постановка проблеми. Класифікація частин мови на сьогоднішній день належить до так званих «вічних» питань мовознавства, а тому є однією з найбільш досліджених та дискусійних проблем у лінгвістиці, чому сприяє різноманітність принципів та підходів до виокремлення частин мови. Проте, відсутність єдиної загальноприйнятої класифікації та

зміна наукових парадигм робить питання класифікації класів слів актуальним.

Метою статті є проведення опису та аналізу лінгвістичних вчень та шляхів виокремлення частин мови, що у перспективі дослідження сприятиме встановленню принципів їх класифікації та побудові сучасної парадигми класів слів в англійській мові.

Виклад основного матеріалу. Традиція поділу мови на частини сягає часів античності. Платон стверджував, що мова і речення підлягають синтаксичному аналізу, і можуть поділятися на частини, виокремлюючи при цьому іменник та дієслово [1, с. 3-4]. Заслуга Арістотеля полягала у впровадженні терміну «частини мови (**parts of speech**)» та виокремленні 8 складових [1, с.8] – буква (**the letter**), склад (**the syllable**), сполучник (**the conjunction**), артикль/означальне слово (**the article**), іменник (**the noun**), дієслово, що включало прикметник (**the verb + adjective**), відмінок (**the case**), мовлення (**the speech**) [17, с. 49] – з яких тільки 4 складових дійсно належать до частин мови, що було зафіксовано у подальших працях лінгвістів.

Згодом, представники стоїцизму виокремили та уточнили поняття відмінку, що дало змогу розмежувати групу граматично змінюваних займенників й артиклів (**inflected pronouns and articles**) від групи незмінюваних прийменників та сполучників (**invariant prepositions and conjunctions**), та відділити категорію прислівника (**adverb**) [27, с. 3].

У 2 ст. н.е. Діонісом була запропонована класифікація частин мови: іменник, що включав у себе прикметник, який не виокремлювався (**noun+adjective**), дієслово (**verb**), дієприкметник (**participle**), артикль (**article**), займенник (**pronoun**), прийменник (**preposition**), прислівник (**adverb**), сполучник (**conjunction**), водночас кожна частина мови вже містила чіткі значення, за якими та чи інша одиниця могла належати до частини мови [1, с.10].

У 1 ст. н. е. латинський граматист Варрон запропонував чотиристоронню морфологічну класифікацію частин мови, у якій значну роль відігравали синтаксичні та семантичні функції одиниць, а саме: іменник (наявні відмінкові флексії), дієслово (наявні часові флексії), дієприкметник (наявні і відмінкові і часові флексії), прислівник (відсутні будь-які флексії) [16, с. 42]. Однак, ця класифікація не набула поширення і надалі, латинські граматисти (Прісціан та ін.) пристосували вже запропоновані ідеї грецьких мислителів до латинської мови, і виокремлювали ті ж 8 частин мови, що і Діонісій, замінивши артикль, що був відсутній у латинській мові, на вигук (**interjection**) [22, с. 13].

Відповідно, основи сучасної класифікації частин мов були закладені ще до початку нашої ери, і вже на той час вирізнялися самотністю та базувалися на кількох критеріях, див. Табл. 1.

Таблиця 1

Класичні грецька та латинські граматичні теорії

Грецькі граматисти				Латинські граматисти	
<i>Платон</i>	<i>Арістотель</i>	<i>Представники стоїцизму</i>	<i>Александрійська школа, Діонісій</i>	<i>Варрон</i>	<i>Прісціан</i>
Noun	Noun	Noun (incl. Adj.)	Noun (incl. Adj.)	Noun (incl. Adj.)	Noun (incl. Adj.)
Verb	Verb (incl. Adj.)	Verb	Verb	Verb	Verb
	Conjunctions ↙ ↘ Conj. Pr.	Uninflected Conj. ↙ ↘ Prep. Conj.	Preposition	Adverb	Preposition
	Article	Adverb	Pronoun	Participle	Pronoun
		Inflected Articles ↙ ↘ Pr. Article	Article		Interjection
			Adverb		Adverb
			Participle		Participle
			Conjunction		Conjunction

Відповідно, на основі Таблиці №1 можемо зробити висновок, що античний етап становлення частин мови, характеризувався наступними рисами:

- Розширенням критеріїв класифікації частин мови з синтаксичного до проміжного синтактико-семантичного та до 3 критеріїв: синтаксичного, семантичного, морфологічного;

- Зростання кількості критеріїв сприяло детальнішому виокремленню частин мови, з двоскладової типології на чотирьохскладову, а згодом на восьмискладову;

- Характерним для всіх класифікацій є відсутність прикметника як окремої частини мови, а також одночасне виокремлення прийменника та прислівника як представниками грецької, так і латинської граматики;

- Розбіжність між класичною грецькою та латинською типологіями полягає у наявності вигуків та відсутності артиклів в останній.

У період середньовіччя граматичні ідеї спиралися на класифікацію запропоновану Прісціаном [27, с. 6]. Проведене дослідження підтверджує ці тенденції, порівняймо дані Таблиці 1 та визначення У. Тернера (1710): «існує 8 частин мови: іменник, займенник, дієслово, дієприкметник, прислівник, прийменник, сполучник, вигук» [26, с. 6]. Водночас, у 1767 р., французький лінгвіст Н. Бозі вводить прикметник як окрему частину мови, чим вдосконалює вже існуючі класифікації [3, с. 287].

Це заклало основу для подальших досліджень та виникненню різноманітних підходів до класифікацій частин мови, серед яких найпоширенішими, на нашу думку, є:

а) *Модифікована латинська типологія*

- *8 компонентна модифікація класичної латинської типології*, полягає у заміні дієприкметника на прикметник та виокремлює 8 частин: іменник, займенник, прикметник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, вигук, див.: У. Тернер (1710), Дж. Прістлі (1772), У. Фаулер

(1859), С. Барретт (1861), П. Бульйонс (1867), Т. Честнат (1867), С. Грін (1868), Б. Бігсбі (1874), Р. Моріс (1876), Г. Девіс (1877), Дж. МакМіллан (1877), У. Свінтон (1878), К. Мейсон (1879), А. Рауб (1880), У. Вітні (1886), Дж. Саузворс (1889), У. Девідсон (1889), Дж. Вели (1889), Дж. Мейклджон (1891), А. Вели (1892), М. Джордж (1896), А. Вест (1896), М. Хайд (1898), Дж. Патрік (1898), Дж. Сіт (1899), Г. Стренг (1899), Р. Алонзо (1904), С. Ньюсом (1904), А. Бартлет (1906), К. Сміт (1906), У. Максвел (1907), А. Хічкок (1908), Дж. Несфілд (1908), С. Ерл (1911), Ф. Берк (1912), Л. Кімбол (1912), Дж. Вільямс (1912), І. Зоненшайн (1916), Дж. Фернальд (1917), А. Вілгрес (1917), У. Льюїс (1918), А. Дарбі (1919), Г. Лант (1919), Дж. Карпентер (1920), Дж. Велтон (1920), А. Маррей (1922), Дж. Керм (1922), Т. Харві (1934), Дж. Крепп (1949), Д. Крістал (1994).

Серед вищеназваних лінгвістів, що брали за основу класичну латинську класифікацію, слід виокремити дослідження Дж. Мейклджона, який спробував пояснити поділ мови базуючись на значенні одиниць, вказуючи, що «іменники та прикметники, дієслова та прислівники мають чітке, незалежне і субстантивне значення; займенники не несуть у собі значення; прийменники та сполучники мали незалежне значення, однак наразі втратили його; вигуки частково передають значення, виражаючи відчуття» [18, с. 8-9].

Цю ж класифікацію М. Джордж трактує використанням частин мови у реченні, виокремлюючи «слова-найменування (**naming words**) – іменники, займенники; слова-ствердження (**asserting words**) – дієслова, дієслівні групи; слова-модифікатори (**modifying words**) – прикметники, прислівники; дієслова-зв'язки (**connecting words**) – прийменники, сполучники; неспоріднені слова (**unrelated words**) - вигуки» [12, с. 77].

Власну термінологію спробував ввести Дж. Сіт: незалежні слова (**principal words/essential parts**) – іменник, займенник, дієслово; специфікатори (**limiting words/modifying parts**) – прикметник, прислівник; слова-зв'язки (**connecting words/ connecting parts**) – прийменники, сполучники; та вигуки, як незалежна частина мови [24, с. 20].

Окремо слід відзначити спроби Дж. Роджерса, який запропонував 9 компонентну модифікацію класичної латинської типології, а саме: іменник, займенник, прикметник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, дієприкметник, вигук [23, с. 62-67] та Дж. Ніта, який виокремив 10 класів слів, де до 9 вищенаведених частин мови додав інфінітив [20, с. 74].

Решта вищевказаних лінгвістів тільки використовували модифіковану класичну латинську типологію частин мови.

б) Модифікована грецька типологія

- 9 компонента модифікація класичної грецької типології містила наступні частини мови: іменник, займенник, артикль, прикметник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, вигук, див.: Р. Лоут (1775), Дж. Мерфі (1800), Л. Маррей (1819, 1829), Дж. Путнем (1828),

У. Коббетт (1835), Р. Сміт (1841), Р. Латем (1851), У. Ленні (1855), І. Абботт (1863), С. Керл (1867), У. Фьюсміт (1905), Дж. Фландерс (1910), Дж. Вендт (1922).

Вищенаведений поділ базується на класичній грецькій типології, про що свідчить, «перехідна» класифікація Б. Джонсона, який виокремив 9 частин мови: іменник, займенник, дієслово, дієприкметник, прислівник, прийменник, сполучник, вигук та артикль [15, с. 245]. Прикметник, на той час, ще не був відокремлений від іменника, однак з'явилися вигук та артикль як частини мови. Саме ця класифікація стала проміжною ланкою на шляху від грецької типології до нового виду розподілу частин мови.

Характерним для цієї класифікації є те, що на відміну від латинської типології, більшість граматистів використовували термін субстантив, на відміну від терміну іменник, що був притаманний латинській класифікації. На нашу думку, це пояснюється тим, що лінгвісти почали розмежовувати поняття іменника та іменникової фрази, адже саме остання трактувалася як субстантив [8, с. 8]

с) **10 компонентна змішана грецько-латинська типологія.**

Поєднання грецької та латинської класифікацій базувалося на «перехідному» етапі, представленою дослідженнями Дж. Брауна, який виокремив 9 частин мови: іменник, займенник, артикль, дієприкметник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, вигук [7, р. 10]. Граматист не ввів прикметник, однак поєднав у класифікації вигук та дієприкметник.

Грецько-латинська змішана типологія була запропонована Дж. Ешом (1810), та підтримана іншими дослідниками, див.: *М. Гаррісон (1812), А. Кромбі (1830), Р. Грін (1830), С. Кіркхем (1855), Дж. Браун (1856).*

Згодом була проведена спроба розширення цієї класифікації К. Холлідейом (1919), який ввів інфінітив як 11 частину мови [13, с. 19-26].

д) **Авторські класифікації.** До цієї підгрупи слід віднести ті спроби лінгвістів виокремити нові частини мови та класифікації, що у значній мірі відрізнялися від модифікованих латинської та грецької типологій.

Критикував граматистів за копіювання латинського переліку *Дж. Брайтленд (1759)* та запропонував 4 компонентний поділ мови на: іменні частини (**Names**), стверджувальні частини (**Affirmations**), означальні частини (**Qualities**), частки (**Particles/manner of words**) [6, с. 70].

Дві класифікації було описано *Н. Вебстером (1790, 1843)*, де згідно з першою, виокремлювалося 6 частин мови: іменник, займенник, артиклі, прикметник, дієслово та аббревіатури/частки, до яких належали сполучник, прийменник, прислівник [28, с. 8]. У відповідності до 2 класифікації, Н. Вебстер розділяє частини мови на основні (**primary**) частини – іменники та дієслова, і другорядні (**secondary/words of secondary or subordinate use**) – прийменники (**pronouns/substitutes**), прислівники (**adverbs/modifiers**), прикметники (**adjectives/attributes/attributives**), прийменники, сполучники (**conjunctions/connectives**) [28, с. 10].

Таким чином, Н. Вебстер вивів з класифікації частин мови артикль та уточнив терміни для вже існуючих частин мови.

На основі синтактичного та логічного аналізу **Ф. Флі (1852)** виокремив 11 класів слів: окличні (**interjectional**), дієслівні (**verbal**), субстантивальні (**substantival**), ад'єктивні (**adjectival**), адвербіальні (**adverbial**), прийменники, сполучники, релятиви (**relative**), дієслова-зв'язки (**copula**), артиклі, символічні частини (**symbolic**) [10, с. 18].

Тристороння класифікація з виокремленням класу підмета (**subject**), куди належать іменник, прикметник, займенник, артикль; класу дієслова, що включає дієслово, присудок, дієприкметник; та класу часток – прислівник, прийменник, сполучник, вигук, була запропонована **Р. Бейлі (1855)** [2, с. 18-19]. Характерною рисою цієї класифікації стало визначення 11 частин мови та зокрема присудка та підмета як окремих частин мови.

11 класів слів, розподілених між двома групами, «значущі (**notional**) слова, а саме: іменники, прикметники, дієслова, прислівники та відносні (**relational**) слова – допоміжні дієслова, артиклі, прийменники, числівники, займенники, сполучники, відносні прислівники (**relational adverbs**)» були описані **К. Ф. Бекером (1855)** [4, с. 24]. Новим, на той час, стало визначення числівників, допоміжних дієслів та відносних прислівників як частин мови. Що стосується прислівників, то їх поділ проводився і раніше, однак підтипи прислівників не виокремлювалися.

Використавши класичний латинський поділ на відмінювані та невідмінювані частини мови **Г. Суїт (1892)** запропонував детальну класифікацію для кожної з цих груп: «до відмінюваних частин мови входять: слова-іменники (**noun-words**) – іменник, іменник-займенник, іменник-числівник, інфінітив, герундій; слова-прикметники (**adjective-words**) – прикметник, прикметник-займенник, прикметник-числівник, дієприкметник; дієслово – особові дієслова, безособові дієслова (**інфінітив, герундій, дієприкметник**); до невідмінюваних частин мови (**часток**) належать: прислівник, прийменник, сполучник, вигук» [25, с. 38]. Таким чином, Г. Суїт ввів проміжні класи слів та загалом виокремив 17 частин мови.

За словами **О. Єсперсена (1940)** потрібно враховувати три основні фактори – форму, функцію та значення, і це дасть змогу виокремити «**іменники**, що містять підкласи субстантивів та прикметників; **дієслова**; **частки**, до яких належать прислівники, прийменники, сполучники; **займенники**; **вигуки** [14, с. 2].

Власну класифікацію частин мови на основі синтактико-дистрибуційного підходу, що полягав у вивченні комбінаторності частин мови шляхом тестування на заміщення вивів **Ч. Фріз (1952)** [30, с. 42-43]. На думку лінгвіста існують такі класи слів: «Клас 1 – іменник, Клас 2 – дієслово, Клас 3 – прикметник, Клас 4 – прислівник, Клас А – означальні слова (**determiners**), Клас В – модальні дієслова, Клас С – заперечна частка *not* (**the negator not**), Клас D - прислівники ступеня (**degree adverbs**), Клас Е – сполучники сурядності (**coordinating conjunctions**), Клас F –

прийменники, Клас G – допоміжні дієслова, Клас H – десемантизоване *there* (**existential there**), Клас I – *wh*-слова (**wh-words**), Клас J – сполучники підрядності (**subordinating conjunctions**), Клас K – дискурсивні маркери (**discourse markers**), Клас L – так/ні слова (**yes/no**), Клас M – слова **look, say, listen**, Клас N – слово **please**, Клас O – слово **let's**» [11, с. 118-119]. Таким чином, Ч. Фріз виокремив 19 частин мови, що у подальшому стали основою для класифікації Д. Байбера (1999), який, у відповідності до основних функцій та граматичної поведінки, запровадив перелік з 17 класів слів: «*лексичні слова*, а саме: іменники, прикметники, дієслова, прислівники; *функціональні слова*, що мають наступну парадигму: означальні слова (**determiners**), займенники, числівники, прийменники, основні допоміжні дієслова (**primary auxiliary verbs**), модальні допоміжні дієслова (**modal auxiliary verbs**), адвербіальні частки (**adverbial particle**), сполучники сурядності (**coordinators**), сполучники підрядності (**subordinators**), *wh*-слова (**wh-words**), десемантизоване *there* (**existential there**), заперечна частка *not* (**the negator not**), інфінітивний маркер *to* (**the infinitive marker to**), вигуки, маркери (**markers**) [5, с. 69].

З огляду на здатність класів включати у свій склад нові слова, Р. Квірк (1972) поділив частини мови на «відкриті класи (**open classes**), до якого входять: іменник, прикметник, дієслово, прислівник; та закриті класи (**closed classes**) – артикль, займенник, прийменник, сполучник, вигук, демонстративи» [21, с. 44-45]. Важливим є також визначення дієслів та прислівників як таких, що утворюють змішаний клас, оскільки допоміжні дієслова та прислівники, що не закінчуються на *-ly* належать до закритих частин мови [21, с. 47].

Відсутність дихотомії прослідковується у поділі запропонованому Д. Крісталом (1994), який виокремив 11 класів слів: 8 традиційних: іменник, прикметник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник, вигук та 3 нові класи слів: означальні слова, слова-зв'язки, допоміжні дієслова [9, с. 206-207].

е) **Класифікації радянських (російських) лінгвістів**. Важливий етап у вивченні англійської граматики становлять праці російських вчених, що базувалися на різних класифікаціях: семантичній, формально-граматичній, лексико-граматичній, структурно-семантичній [34, 60]:

Базуючись на працях Л. В. Щерби та граматичному значенні, формі та функції слів І. П. Иванова, В. М. Жигadlo, Л. Л. Іофік (1956), виділяють дві групи, що складаються з 13 частин мови «*повнозначні*, а саме: іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, слова категорії стану, прислівник, модальні слова, вигуки; та *службові* – прийменник, частка, артикль, сполучник» [31, с. 11-16].

Опираючись на ті ж ознаки, що й попередні лінгвісти і надаючи перевагу значенню слова Б. А. Гльіш (1965) виокремлює 12 частин мови «іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, слова стану, прислівник, прийменник, сполучник, частка, модальні слова, вигуки»

[33, с. 28-34]. Відмінністю класифікації Б. А. Ільїша від попередньої є відсутність артикля.

Проводить паралель між повнозначними та службовими класами слів **Л. С. Бархударов (1966)**. У межах першого класу лінгвіст виокремлює 6 частин мови – іменники, прикметники, прислівники, займенники, числівники, дієслова; до другого класу належать 6 частин мови – службові дієслова, службові займенники, артиклі, прийменники, сполучники (сурядності та підрядності), частки [29, с. 4-5]. Лінгвіст також відзначає часткове перехрещення, що має місце між класами, та можливе виокремлення дрібніших підкласів.

Вводячи традиційну дихотомію класів повнозначних та службових слів **І. П. Іванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов (1981)** зауважують, що існують також слова, які не належать до жодного з них [32, с. 91]. До повнозначних слів лінгвісти відносять іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, модальні слова, вигуки; до службових – прийменники, сполучники, частки, артиклі [32, с. 19-20].

Традиційне виокремлення частин мови на основі трьох критеріїв підтримує **М. Я. Блох (1986)**, визначаючи повнозначні частини мови – іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник; та службові частини мови – артикль, прийменник, сполучник, частка, модальне дієслово, вигук [30, с. 71].

Поділ мови на 14 частин був запропонований **Б. С. Хаймовичем, Б. І. Роговскою (1987)**, а саме: іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово, прислівник, слова категорії стану (**adlinks**), модальні слова, прийменники, сполучники, частки, вигуки, артиклі, слова відповіді (**так, ні**) [35, с. 38]. Характерним для їхньої класифікації є розмежування повнозначних та напів-повнозначних (**semi-notional**) [35, с. 40].

Характерною рисою класичних російських типологій, відмінною від класифікацій англійських та американських лінгвістів, є виокремлення числівника як окремого класу слів англійській мові. Схоже трактування пропонував К.Ф. Бекер (1855). Г. Суїт (1892), до прикладу, розглядав числівники як похідні від слів-іменників та слів-прикметників [25, с. 38]. Класифікації російських лінгвістів характеризуються відхиленням від традиційних латинської та грецької типологій та спробами введення класифікацій, що містять 12 та більше класів слів, які за своїми характеристиками є найбільш близькими до класифікацій К.Ф. Бекера (1855), Р. Бейлі (1855). Також, трактування терміну «частка» (**particle**) у російській лінгвістичній теорії кардинально відрізняється від загальноприйнятого трактування в англомовних джерелах, де цей термін аналізується як загальна назва класу слів, до якого, зазвичай, належать прислівники, прийменники, сполучники, див. Р. Бейлі (1855), У. Раштон (1869), Г. Суїт (1892), Г. Керм (1922), О. Єсперсен (1940), тоді як російські лінгвісти розглядають частку як окрему частину мови, що традиційно класифікується з прислівниками, та водночас відрізняється від них, див. Л. С. Бархударов (1966), Б. А. Ільш (1971), І. П. Іванова (1981) та інші.

Висновки та перспективи дослідження. У результаті проведеного аналізу граматик англійської мови був зроблений висновок, що класифікації ХХ-ХХІ ст. можуть бути по-груповані та розподілені за наступними категоріями: модифікована грецька типологія, модифікована латинська типологія, змішана грецько-латинська типологія, класифікації російських лінгвістів, авторські класифікації.

Перспектива подальших досліджень полягає у можливості встановлення та опису критеріїв, які лежать в основі класифікацій частин мови, що дасть змогу з іншого ракурсу поглянути на проблему виокремлення граматичних класів слів.

Список використаних джерел

1. Ashdowne R. Interjections and the Parts of Speech in the Ancient Grammarians / R. Ashdowne // the Bulletin of the Henry Sweet Society for the History of Linguistic Ideas. – Leeds: Maney Publishing, 2008. – Pp. 3-15.
2. Bailey R.W. A Simple, Concise and Comprehensive Manual of the English Language / R.W. Bailey. – Philadelphia: Lippincott, Grambo, 1855. – 239 p.
3. Beauzee M. Grammaire Generale ou Exposition Raisonnee des Elements Necessaires du Language / M. Beauzee. – Paris: Barbou, 1767. – V. 1. – 664 p.
4. Becker K.F. A Grammar of the German Language / K.F. Becker. – L.: Williams and Norgate, 1855. – 364 p.
5. Biber D. The Longman Grammar of Spoken and Written English / D. Biber, S. Johansson, G. Leech, S. Conrad, E. Finegan. – L.: Longman, 1999. – 1204 p.
6. Brightland J. A Grammar of the English Tongue / J. Brightland. – L.: Rivington and Fletcher, 1759. – 300 p.
7. Brown G. The Institutes of English Grammar / G. Brown. – N.Y.: Samuel S. & William Wood, 1856. – 335 p.
8. Bullions P. The Principles of English Grammar / P. Bullions. – N.Y.: Pratt, Oakley & Co., 1859. – 225 p.
9. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – London: BCA, 1994. – 489 p.
10. Fleay F. G. The Logical English Grammar / F. G. Fleay. – L.: W. S. Sonnenschein & Co., 1852. – 96 p.
11. Fries Ch. C. The Structure of English: An Introduction to the Construction of English Sentences / Ch. C. Fries. – N. Y.: Harcourt, 1952. – 304 p.
12. George M. W. Revised English Grammar / M.W. George. – Sacramento: State Printing Office, 1896. – 287 p.
13. Holliday C. The Grammar of Present Day English / C. Holliday. – Chicago: Laird & Lee, 1919. – 159 p.
14. Jespersen O. A Modern English Grammar on Historical Principles. Part V / O. Jespersen. – L.: G. Allen & Unwin ltd., 1940. – 528 p.
15. Jonson B. The Works of Ben. Jonson / B. Jonson. – L.: D. Midwinter, 1756. – Vol. 7. – 379 p.
16. Law V. The History of Linguistics in Europe: from Plato to 1600 / V. Law. – Cambridge: CUP, 2003. – 299 p.

17. McKeon R. Aristotle's Conception of Language and the Arts of Language / R. McKeon // *Classical Philology*. – Chicago: University Press, 1946. – Vol. XLI. – Number 4. – Pp. 193 – 206.
18. Meiklejohn J.M.D. The English Language: Its Grammar, History and Literature / J.M.D. Meiklejohn. – Toronto: W.J. Gage & Co., 1891. – 466 p.
19. Morell J.D. The Analysis of Sentences: Explained and Systematised / J.D. Morell. – L.: R. Theobald, 1852. – 75 p.
20. Neet G.W. Method in Grammar and Language / G.W. Neet. – Valparaiso: M.E. Bogarte, 1900. – 164 p.
21. Quirk R. A Comprehensive Grammar of the English Grammar / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvic. – L.: Longman, 2000. – 1779 p.
22. Robins R. H. The Development of the Word Class System of the European Grammatical Tradition R. H. Robins // *Foundations of Language*. – N.Y.: Springer, 1966. – Vol. 2. №1. – Pp. 3-19.
23. Rogers J. W. A Syntactical Analysis of the English Language / J. W. Rogers. – Melbourne: G. Robertson, 1883. – 211 p.
24. Seath J. The High School English Grammar / J. Seath. – Toronto: Canada Publishing Company, 1899. – 416 p.
25. Sweet H. A New English Grammar Logical and Historical. Part 1 / H. Sweet. – Oxford: Clarendon Press, 1892. – 499 p.
26. Turner W. A Short Grammar for the English Tongue / W. Turner. – L.: J.Downing, 1710. – 56 p.
27. Vinokurova N. Lexical Categories and Argument Structure. A Study with Reference to Sakha / N. Vinokurova. – Utrecht: LOT, 2005. – 466 p.
28. Webster N. A Grammatical Institute of the English Language. Part 2 / N. Webster. – Boston: Thomas & Andrew's, 1790. – 116 p.
29. Бархударов Л.С. Структура простого предложения современного английского языка / Л.С. Бархударов. – М.: «Высшая Школа», 1966. – 199 с.
30. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики / М.Я. Блох. – М.: «Высшая Школа», 2002. – 160 с.
31. Жигадло В. Н., Иванова И. П., Иофик Л. Л. Современный английский язык. Теоретический курс грамматики / В.Н. Жигадло, И.П. Иванова, Л.Л. Иофик. – М.: Изд-во литературы на иностранных языках, 1956. – 350 с.
32. Иванова И.П., Бурлакова В.В., Почепцов Г.Г. Теоретическая грамматика современного английского языка / И.П. Иванова, В.В. Бурлакова, Г.Г. Почепцов. – М.: «Высшая Школа», 1981. – 285 с.
33. Ильиш Б.А. Строй современного английского языка / Б.А. Ильиш. – Ленинград: «Просвещение», 1971. – 366 с.
34. Резунова М.В. К проблеме частеречной классификации слов в языках / М. В. Резунова // *Известия РГПУ им. А.И. Герцена*. – Санкт-Петербург: РГПУ им. А.И. Герцена, 2005. – Вып. №11. – Т. 5. – С. 59-64.
35. Хаймович Б.С., Роговская Б.И. Теоретическая грамматика английского языка / Б.С. Хаймович, Б.И. Роговская. – М.: «Высшая Школа», 1987. – 298 с.